

ATASSUT

FM 2016/36-1

Steen Lyngé

12. 05. 2016.

Pisortaqarfinni aamma Pisortat suliffeqarfiutaanni tamani sulisussanik atorfinitsitsisarnermi oqaatsitsinnik, nunatsinni pissutsinik inooriaasitsinnillu ilisimasaqarnissap piumasaaqaatitut inissisimalernissaannut periarfissat pillugit kingusinnerpaamik UPA2017-imi nassuiaammik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. (Taamaaliornikkut oqaatsitta kulturittalu ataqqineqarnissaannik inuiaqatigiit kalaallit pissusissamisoortumik piumasaaqaataat atorfinitsitsinerni ataqqineqarluni atorneqalissammat). (Inatsisartunut ilaasortaq Vivian Motzfeldt, Siumut)

Atassut-miit siunnersuuteqartoq, Vivian Motzfeldt, Siumut siunnersuutaanut pingaaruteqartumut qujaffigaarput.

Atassut-miit siunnersuut pingaaruteqartutut isigaarput pissutigalugu inuiaqatigiittut naleqartitagut ataavartumik oqallisigiuartariaqaratsigit. Taamaasilluta aamma ataavartumik qanoq piorsarsimassutsitsigut siunissatsinnullu inissisimaffitsinnik nalilersuiartassagatta.

Atassut-miit kissaatigaarput nunarput siunissami aningaasaqarnikkut politik-ikkullu namminiilivinnissamik angusaqassasoq.

Nunarput namminersortoq nunatta tunngaviusumik kultur-ia aallaavigalugu sanarfisaassaaq.

Tamatumani oqaatsigut naleqartitagullu tunngaviussapput siunissami inuiaqatigiit qanoq iluseqarnissaannik.

Atassut-miit siunissami kissaatitsituut nunatut politik-ikkut aamma aningaasaqarnikkut namminersortup, aamma imaraa nunatta ammasuunissaa. Nuna ammasoq innuttaasumigut qanoq eqitigaaneq aallaavigalugu ineriartortuortoq.

Taamaammat Atassut-ip siunertaa uaniippoq, nunarput siunissami namminersortuussaaq inuiaqatigiittut demokratii toqqammavigalugu ilusiligaq, tassuunakkullu FN-ip nalunaarutaanik 16. december 1966-imeersumik politikikkut innuttaaqataassutsimullu isumaqatigiisummik ataqqinnittuusoq.

Ilaatigut tassani naslunaarummi Artikle 2 nr. 1-mi allassimavoq

”Kinaluunniit matumani isumaqatigiisummi nuna peqataasoq pisussaaffeqarpoq ataqqissallugit

malitsigisaanillu inuit pineqartut tamaasa qulakkeerinniffigissallugit, pineqartullu sumiiffigineqartup iluani tassuunakkut inatsisit atuutsinneqarfiisa ataanniilluni. Isumaqatigiissummi matumani akuerisaasut assigiinngisitsisuusullu sutigut tamatigut pisinnaatitaaffiit, tassuunakkut sutigut tamatigut naligiinneq makku pineqarlutik ammip qalipaataa, suaassuseq, oqaatsit, upperisaqarneq, politik imaluunniit allatut inooriaatsimut tunngasuni, suminggaaneerneq imaluunniit inuttut inissisimaffik, pigisaqassutsimut tunngasuni, qanoq inunngorsimanermut allatulluunniit inissisimaffeqaraanni.”

Una aaliangersagaq siunissami Kalaallit Nunaat namminersortup pisussaaffilissavaa, aamma Kalaallit Nunaat ullumikkut taamaakkaluartoq Naalagaafeqatigiinnerup iluani pisussaaffeqartinneqareerpugut. Tamannaannarluunniit Kalaallit Nunaannut pisussaaffik tunngavigiinnarlugu, inuiaqatigiittut aaliangersaatinik atuutilersitsisinnaangilagut, inuit pisinnaatitaaffiitut akerliusunik.

Atassut-miit siunnersuuteqartup aarleqqutigisaa paasivarput, innuttaasut kalaallisut oqaatsinik atuisuusut aammalu qallunaat oqaasiinik killeqartumik paasisinnaasut ullutsinni amigartuusumik pisortaniit sullinneqarnerat, pineqartuuvormi innuttaasup pisinnaatitaaffigimmagu innuttasutut oqaatsit atukkani tunngavigalugit sullinneqarnissaminut.

Atassut taamaattorli isumaqataangilaq ajornartorsuittut pineqartup qaangerneqarnissaa aaliangersakkanik oqaatsit aaliangersimasunik aammalu kultur-imik paasisimasaqarnissamik piumasaqaateqarnikkut aaqqinneqassasoq.

Siullertut Kalaallit Nunaat innuttaatitaqarpoq inuunnguuserisattuut qallunaatut oqaaseqartunik, taakkulu innuttaasut Kalallit Nunaanni inunngorsimasuupput. Taakku eqimattatut inuttut pisinnaatitaaffeqarput aamma demokratiip aqqani pisinnaatitataaffeqarput nunatsinni inunngorsimasut allat assigalugit. Allatuulli pisinnaatitaaffeqarput naak ikinnerusuuteqaraluarlutik.

Aappaattut Kalaallit Nunaat innuttaatitaqarpoq naalagaafeqatigiinnitta iluanni allaneersuniit taakkulu qallunaatut oqaatsit siullertut atugaraat, sullinneqarnissamiknullu nunatsinni innuttaaqataasut taamaasa nalingata asserluinnaanik sullinneqartussatitaapput. Kaalaallisut oqaatsit pingaarnertut oqaatsit inissisimapput, taamaattoq avaqqussinnaangilarput innuttaasoqarmat qallunaatut oqaatsinik inunnguutsimittut atuisunik, taamaasillunilu qallunaatut oqaatsit taakkuupput maani nunami pingaarnertut oqaaserineqartut marluiit aappaattut inissisimasut. Inuiaqatigiittullu ilusiliinissarput tassanngaanneertariaqarpoq.

Pingajuattut piumasaqaatit atuutilersitsineq oqaatsit piorsarsimassutsikkullu paasinnerit tunngavigalugit piginnaasatigut sulisuusuni ataasiakkaani ilinniarsimassutsikkut qaffasissutsimik qulakkeerinninnissaa qulakkeersinnangilarput.

Pisortat innuttaasut pisinnaatitaaffiisigut sullissisussaataaannikkut pisussaataaffigaat tunngaviusumik qaffasissumik sullissisuusussaalluni. Innuttaasoq qitiutillugu sullissisuusussaagami.

Tamannalu qulakkeerniarlugu sulisitsisut pisussaaffigaat sulisumi oqaatsitigut piginnaasaannik pikkorissaanikkut innuttaasunut tulluarnissaq. Tamannalu tunngavigalugu kalaallisut aammalu

qallunaasut sulisut piginnaasaqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Illumoorpoq ullumikkut innuttaasut pisortanit sullinneqaraangamik, innuttaasup oqaasii tunngavigalugit sullissisarneq innuttaasunit naammaginangitsumik inissisimanagera misigineqartarmat. Tamannalu tunngavigalugu ilinniartitaanikkut ingerlatsineq nunatsinni ingerlanneqartoq suli annertuumik pimooruttariaqarparput, taamaaliornikkut innuttaasut tamarmik oqaatsinik arlalinnik atuisinnanngoqqullugit. Sulia annertuvoq kisianni saneqqunneqarsinnaanngilaq.

Assersuutitut taaneqassaaq EU-mi oqaatsit pillugit politikkerimmassuk innuttaasut EU-miittut tamarmik oqaatsinik pingasunik piginnaasaqarnissaaq politikkerineqarmat.

Nunarput aamma oqaatsit pillugit politikkeqarnini ingerlatiinnassavaraa, taamaaliornikkut ullumikkut oqaatsit pillugit ajornartorsiortarneq, tassalu oqaatsinik allanik paasisaqarsinnaannginneq qimanneqassappat.

Kalaallit Nunaat pingaartillugu ilumoorussamik namminersulivinnissamik kissaateqaruni, taava aamma Kalaallit Nunaat ineriartortariaqarpoq innuttaasut eqitigaanerat tunngavigalugu piginnaasaqarnermik peqarnikkut. Tamatumanilu ataavartumik oqaatsit- aammalu piorsarsimassutsikkut ineriartorfiit tunngaviliisuussariaqarput.

Pisariaqartuuvoq Kalaallit Nunaat ammasuunissaa tassuunakkut sutigut tamatigut naligiinneq qulakkeerneqassammat - ammip qalipaataa, suaassuseq, oqaatsit, upperisaqarneq, politik imaluunniit allatut inooriaatsimut tunngasuni, suminngaaneerneq imaluunniit inuttut inissisimaffik, pigisaqassutsimut tunngasuni, qanoq inunngorsimanermit allatulluunniit inissisimaffeqaraanni apeqqutaatinneqarani.

Atassut taamatut naatsumik oqaaseqaateqarluni siunnersuummi siunniussat itigartippai, tassani ikinnerussuteqarlutik qallunaatut oqaasillit maani amerlanerussuseqartutuulli periarfissaqartinneqassammata Atassut-mit pingaartikkatsiguk.

Atassut taamaatorli siunnersuut pineqartoq ataatsimiisitaliami suliarineqassappat akornusiissanngilaq